

«Два рецепти досягнення рівності»

Іспанська епіграма XVII ст. пропонує два шляхи подолання нерівності в суспільстві:

Про рівність щосили горбатий волав.
«Чи хочете ви, — я його запитав, —
Щоб в світі не стало горбатих
Чи ж горб треба кожному мати?..»

Цю епіграму можна розуміти і безпосередньо як можливі варіанти ставлення до людей з обмеженими можливостями, і як алегорію на суспільне становище бідних верств населення.

Одним із шляхів подолання нерівності в суспільстві є егалітаризм, зведення всіх до відносно рівного стану. Модельною реалізацією цього принципу «горб треба кожному мати» була політика оплати праці та соціальна політика в СРСР. «Зрівнялівка» забезпечувала кожній людині певний рівень життя, але цей рівень був порівняно невисоким, ненабагато перевищував поріг бідності.

Другий пропонований в епіграмі рецепт досягнення рівності — дискримінація, «відторгнення» із суспільного життя людей із фізичними або психічними вадами. Відторгнення може набувати різних форм, починаючи з глузування і закінчуючи фізичним винищенням. Історії відома така практика, як:

- застосовування евтаназії до людей із психічними вадами у нацистській Німеччині;
- панування ідеології молодості та здоров'я в Радянському Союзі. Тому, наприклад, у 1930і роки в СРСР калік, безруких, сліпих, психічно хворих примусово переселяли у місця, непридатні для нормального життя (Сибір, болота), де більша частина переселенців вмирала протягом першого року перебування;
- застарілість будівельних норм, що застосувувались в радянські часи й подеколи залишились чинними по сьогодні. Ці норми роблять неможливим самостійне пересування у місті для людей на візках: високі бордюри на тротуарах, необхідність піднятися сходами до ліфту в під'їздах, нестача пандусів, непридатна для користування конструкція пандусів, непристосованість громадського транспорту до людей на візках;
- збереження малої пристосованості міського середовища для людей із вадами зору в Україні (необхідні спеціальне рельєфне покриття асфальту перед переходами через дорогу, звукові оповіщення тощо).

Питання:

1. Епіграма формує у читача враження, ніби досягти рівності можна лише двома шляхами, жоден з яких не несе нічого доброго; епіграма нав'язує нам логічну помилку. Поясніть, які інші варіанти подолання нерівності у суспільстві існують, із якими критеріями треба підходити до розв'язання проблеми соціально-економічної нерівності в суспільстві. Чи є питання про досягнення абсолютної рівності всіх людей хибним за своєю суттю?
2. Чи може, на вашу думку, політика егалітаризму бути успішною й мати позитивні соціальні та економічні наслідки? Наведіть інші історичні приклади успішної чи невдалої реалізації прагнення до рівного суспільства.
3. Проаналізуйте ступінь реалізації семи принципів так званого «універсального дизайну» у вашому місті. Що вже зроблено і що треба зробити, аби люди з обмеженими можливостями почувались комфортно за межами власних осель?
4. Дослідіть основні пов'язані із соціальним відторгненням та соціальним залученням проблеми України за таким джерелом:

[Україна: на шляху до соціального залучення](#) : Національна Доповідь про людський розвиток 2011 / [Е. Лібанова, Ю. Левенець, О. Макарова та ін.]. – К. : ПРООН, 2011. – 124 с.

